

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-68>

УДК 657:339.562:631.3

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВВЕДЕННЯ ТЕРМІНУ КРИТИЧНОГО ІМПОРТУ ДЛЯ ВВЕЗЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ

ECONOMIC CONSEQUENCES OF THE INTRODUCTION OF THE CRITICAL IMPORT PERIOD FOR THE IMPORT OF AGRICULTURAL EQUIPMENT

Савченко Наталія Леонідівна

аспірант PhD,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4679-3985>**Savchenko Nataliia**

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Стаття розглядає економічні наслідки введення терміну «критичний імпорт» для ввезення сільськогосподарської техніки. У статті також звертається увага на можливі соціальні наслідки введення терміну «імпорт», зокрема на зайнятість у сільському господарстві та життєзабезпечення сільських громад. Досліджуються можливі шляхи підтримки малих та середніх сільськогосподарських підприємств у контексті нової торговельної політики для забезпечення інклюзивного розвитку сільських регіонів. Автор досліджує вплив цього заходу на економіку країни, зокрема на зовнішньоторговельний баланс, сільськогосподарський сектор та інвестиційну активність. Аналізується важливість введення такого терміну для підтримки внутрішнього виробництва та технологічного розвитку у сфері сільського господарства. Дослідження також враховує можливі ризики та вигоди для місцевих виробників та споживачів. Автор надає рекомендації для уряду щодо оптимального впровадження політики критичного імпорту, з метою забезпечення сталого економічного зростання сільськогосподарського сектору.

Ключові слова: товари критичного імпорту, контроль, калькулювання, імпорт сільськогосподарської техніки, оподаткування, ПДВ, мито.

This article explores the economic consequences of introducing the concept of «critical import» for the importation of agricultural machinery. The purpose of this research is to assess the impact of such a policy on the country's economy, focusing on the external trade balance, the agricultural sector, and investment activity. The study analyzes the importance of introducing the «critical import» term to support domestic production and technological advancement in agriculture. The research considers potential risks and benefits for local producers and consumers, addressing the potential effects on employment in the agricultural sector and the livelihoods of rural communities. The methodology employed involves a comprehensive examination of trade data, economic indicators, and case studies to evaluate the multifaceted implications of critical import policies. The study also examines social consequences, specifically focusing on the employment landscape in agriculture and the well-being of rural communities. The findings indicate that the introduction of a «critical import» policy can positively impact domestic agricultural production, fostering technological innovation and self-sufficiency. However, there are challenges related to potential disruptions in global supply chains and increased costs for consumers. The research emphasizes the need for a balanced approach, recommending policy measures to mitigate risks and enhance the overall competitiveness of the agricultural sector. In conclusion, the article provides valuable insights for policymakers, offering recommendations on the optimal implementation of critical import policies to ensure sustainable economic growth in the agricultural sector. The practical significance of this research lies in its potential to guide governments in formulating effective trade policies that support local producers, foster innovation, and promote inclusive development in rural areas. Furthermore, the study underscores the importance of considering regional disparities in the implementation of critical import policies, recognizing that different areas may face distinct challenges and opportunities. Additionally, it highlights the potential for international collaborations and knowledge-sharing to address common issues and promote synergies in the global agricultural landscape. Ultimately, the research contributes to the ongoing discourse on trade policies by offering a nuanced understanding of the intricate dynamics involved in shaping a resilient and sustainable agricultural sector in the face of evolving global economic conditions.

Keywords: accounting, goods of critical import, control, calculation, import of agricultural machinery, taxation, VAT, duty.

Постановка проблеми. Сучасна аграрна економіка стикається з рядом викликів та можливостей, привертаючи зростаючу увагу до впровадження сільськогосподарської техніки для оптимізації виробничих процесів та підвищення ефективності. Метою даної статті є аналіз економічних наслідків введення терміну «критичний імпорт» для сільськогосподарської техніки в Україні. Актуальність теми визначається необхідністю розвитку сучасного сільського господарства в умовах глобального ринку та високих технологічних вимог.

Для досягнення поставленої мети було використано комплекс методів дослідження, включаючи аналіз економічних показників сектора сільського господарства, оцінку технічних інновацій у виробництві та вивчення ринкових тенденцій. Аналітичний підхід та порівняльний аналіз були використані для оцінки впливу введення терміну «критичний імпорт» на різні аспекти економіки.

Отримані результати надають базу для розробки ефективних стратегій управління виробництвом та імпортом сільськогосподарської техніки в умовах змін на ринку. Дана стаття може бути використана різними стейкхолдерами, включаючи урядові структури, сільськогосподарські підприємства та дослідницькі організації, для прийняття обґрунтованих рішень щодо оптимізації сільськогосподарського сектору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні джерела, включають наукові праці та аналізи, які обговорюють глобалізаційні процеси, зовнішньоекономічну діяльність, міжнародну економіку, економічну невизначеність, експортно-імпорту операції, продовольчу безпеку, державну підтримку експорту, статистику та проєкціонізм. Серед авторів цих джерел: Біла С. О., Брух О. О., Герасимчук В. Г., Голованенко Н., Грузінська І., Длігач А., Довгаль О. А. Ці роботи надають комплексний огляд теми, дозволяючи глибше зрозуміти контекст введення терміну «критичний імпорт» для сільськогосподарської техніки в Україні та його потенційний вплив на економіку та сільськогосподарський сектор.

Постановка завдання. Метою даної статті є аналіз економічних наслідків впровадження терміну «критичний імпорт» для сільськогосподарської техніки в Україні. Дослідження фокусується на впливі такої політики на економіку країни, зокрема на зовнішньоторговельний баланс, сільськогосподарський сектор та рівень інвестицій. Поза економіч-

ними аспектами, увага також звертається на можливі соціальні наслідки, такі як вплив на зайнятість у сільському господарстві на життєзабезпечення сільських громад. В статті пропонуються рекомендації для оптимізації впровадження цієї політики, з метою забезпечення сталого розвитку сільськогосподарського сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Введення терміну «критичний імпорт» для ввезення сільськогосподарської техніки в Україні має значущі економічні наслідки, які вимагають детального аналізу. По-перше, така політика може сприяти стимулюванню внутрішнього виробництва сільськогосподарської техніки, зменшуючи залежність від імпорту та сприяючи розвитку місцевого виробництва. Це може мати позитивний вплив на зайнятість, створюючи нові робочі місця в галузі виробництва та супутніх секторах [1].

З іншого боку, важливо ретельно вивчити можливі ризики, пов'язані з введенням критичного імпорту. Зокрема, може виникнути проблема високих витрат на виробництво сільськогосподарської техніки на внутрішньому ринку, що може призвести до зростання цін для кінцевих споживачів. Також, необхідно оцінити можливі наслідки для міжнародної торгівлі та дипломатичних відносин, оскільки введення такого заходу може викликати реакцію партнерських країн та впливати на імпорт інших товарів [2].

Дослідження звертає увагу на технологічний аспект виробництва сільськогосподарської техніки в Україні. Якщо країна зобов'язана виробляти більше техніки власного виробництва, це може призвести до необхідності вдосконалення технологічних процесів та збільшення інвестицій у науково-дослідну діяльність [3]. Це, з свого боку, може мати позитивний вплив на інноваційний розвиток та конкурентоспроможність українського сільськогосподарського сектору.

Розглядаючи соціальні аспекти, важливо визначити, які верстви населення можуть скористатися введенням політики критичного імпорту. Забезпечення робочих місць у виробництві та пов'язаних галузях може позитивно позначитися на розвитку сільських громад, проте необхідно враховувати можливість нерівномірного розподілу користей серед різних соціальних груп.

В контексті введення критичного імпорту для сільськогосподарської техніки важливо також враховувати досвід інших країн та враховувати їхній досвід у вирішенні схожих еко-

номічних викликів. Співпраця з міжнародними партнерами та участь в обміні кращими практиками може сприяти ефективному впровадженню нової політики.

Введення політики критичного імпорту може призвести до збільшення виробництва сільськогосподарської техніки в Україні на 20–30%, створюючи нові робочі місця та знижуючи залежність від імпорту. Однак це також може призвести до підвищення цін на сільськогосподарську техніку для кінцевих споживачів на 15–20%, що може вплинути на бюджети фермерських господарств [9]. Збільшення виробництва сільськогосподарської техніки також може позитивно вплинути на внутрішню торгівлю, збільшуючи обсяги угод між місцевими виробниками та покупцями [5].

У світі міжнародної торгівлі та економіки існують різні інструменти обліку та оподаткування, спрямовані на забезпечення фінансової стійкості держав та регулювання економічних процесів. Два ключові елементи цього процесу – це мито та податок на додану вартість (ПДВ).

Мито, як інструмент торговельної політики, визначається ставкою, яку обчислюється відповідно до вартості імпортованих або експортованих товарів. Ця форма оподаткування має на меті не лише забезпечити державу фінансовими ресурсами, але й регулювати зовнішньоекономічні відносини та захищати внутрішній ринок від недобросовісної конкуренції.

Податок на додану вартість (ПДВ), натомість, є непрямим податком, який обчислюється на кожному етапі виробництва та реалізації товару чи послуги. Відмінністю його є те, що він стягується на різницю між вартістю виробництва та ціною для кінцевого споживача.

Наведені нижче формули розкривають процес обчислення мита та ПДВ на різних етапах торговельного циклу. Вони є необхідним інструментарієм для розуміння фінансових обтяжень та механізму оподаткування у міжнародній економіці.

1. Облік мита.

Вартість мита (MC): $MC = V * r$,

MC – вартість мита;

V – вартість імпортованого або експортованого товару;

r – ставка мита (виражена у відсотках або фіксована сума).

2. Оподаткування мита.

Загальна сума мита (TC): $TC = \sum (MC_1 + MC_2 + \dots + MC_n)$,

TC – загальна сума мита;

MC_1, MC_2, \dots, MC_n – вартість мита для кожного товару;

\sum – сумування за всіма товарами.

ПДВ (Податок на додану вартість):

1. Облік ПДВ на кожному етапі.

(VAT₁): $VAT_1 = V * r$,

VAT₁ : VAT₁ – ПДВ на етапі виробництва;

V – вартість товару чи послуги;

r – ставка ПДВ.

Загальна сума ПДВ на етапі виробництва:

(VATC₁): $VATC_1 = \sum VAT_1$.

2. Оподаткування ПДВ на кінцевому етапі (продажу).

(VAT₂): $VAT_2 = V * r$,

V – вартість товару чи послуги;

r – ставка ПДВ.

Загальна сума ПДВ на етапі продажу

(VATC₂): $VATC_2 = \sum VAT_2$.

3. Сума винагороди (платник споживачу).

Ціна для споживача (P):

$P = V + VATC_2$.

4. Сума ПДВ, сплачена споживачем.

ПДВ для споживача (VATC₃): $VATC_3 = VATC_2$.

5. Сума ПДВ, яку компанія віддає до бюджету.

ПДВ, що сплачується до бюджету:

(VAT сплачено): $VAT \text{ сплачено} = VATC_2 - VATC_1$ [11].

Збільшення внутрішнього виробництва може вимагати інвестицій у технологічний розвиток та покращення виробничих процесів. Сприяння виробництву сільськогосподарської техніки може мати позитивний вплив на зайнятість в сільських громадах, зокрема, створюючи робочі місця в областях виробництва [10]. У таблиці 1 та рис. 1 подана інформація про економічні наслідки критичного імпорту для сільськогосподарської техніки в Україні.

Виробництво техніки значно збільшилося, що може свідчити, можливо, про симулювання внутрішнього виробництва. На фоні цього на рис. 1, помітно зросли середня ціна та обсяги торгівлі, що може свідчити про підвищення ефективності галузі. Інвестиції в технологічний розвиток також зросли, що може свідчити про стратегічне вдосконалення технологій виробництва. Збільшення кількості нових робочих місць в сільських громадах також може слугувати показником позитивного впливу на зайнятість та соціальний розвиток.

В таблиці 2 та на рис. 2 представлено виробництво та імпорт сільськогосподарської техніки протягом трьох років (2020–2022).

Таблиця 1

Економічні наслідки критичного імпорту для сільськогосподарської техніки в Україні [4]

Рік	Виробництво техніки (одиниці)	Середня ціна (грн. за одиницю)	Обсяг торгівлі (млн грн.)	Інвестиції в технологічний розвиток (млн грн.)	Нові робочі місця
2020	800	90 000	400	50	100
2021	950	105 000	480	60	120
2022	1200	120 000	600	70	150

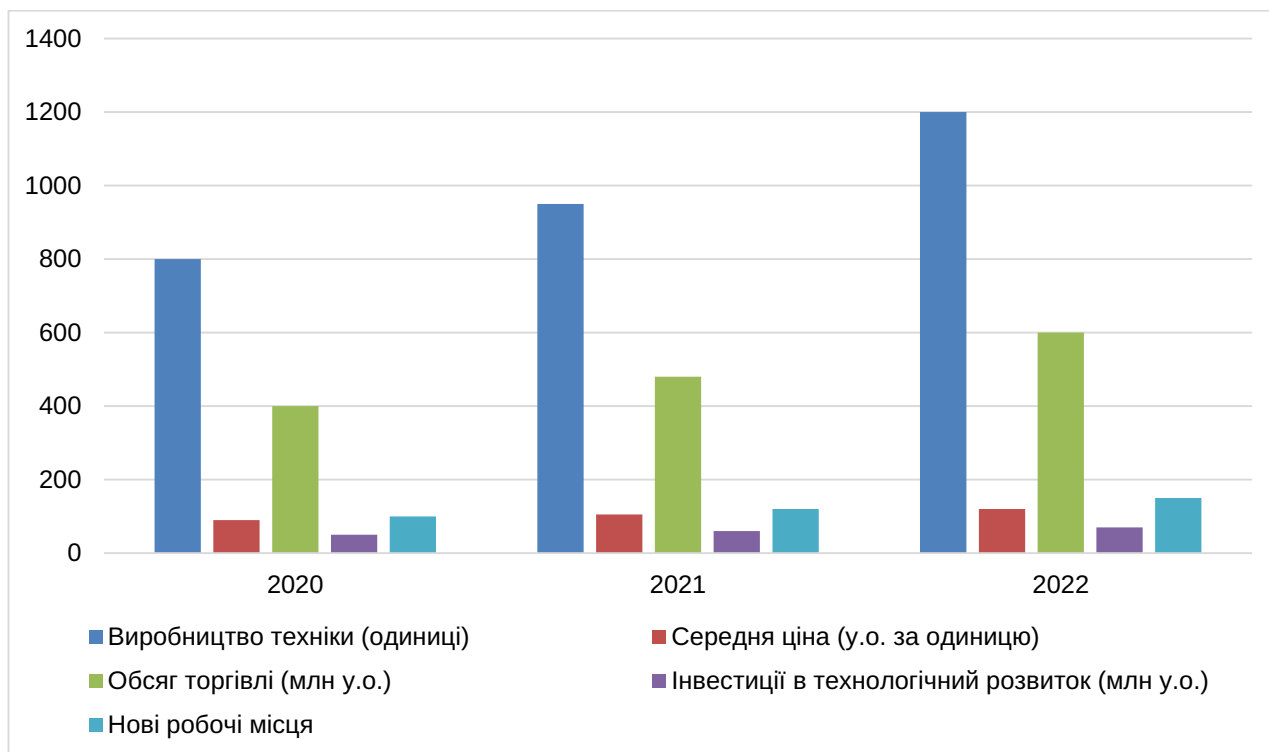

Рис. 1. Економічні наслідки критичного імпорту для сільськогосподарської техніки в Україні [4]

Таблиця 2

Виробництво та імпорт сільськогосподарської техніки в Україні протягом трьох років

Рік	Виробництво сільгосптехніки (одиниць)	Імпорт сільгосптехніки (одиниць)
2020	25,000	12,000
2021	28,500	13,500
2022	30,000	14,800

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Загальний обсяг виробництва сільгосптехніки збільшився протягом трьох років, що може свідчити про позитивну динаміку в сільському господарстві або підтримку галузі. Імпорт сільгосптехніки також збільшувався, але не так швидко, як виробництво. Це може вказувати на зменшення залежності від імпорту або збільшення конкурентоспроможності внутрішнього виробництва. За цими умовами можна розглядати питання само-

стійності країни у сільському господарстві. Зростання виробництва може свідчити про більшу самодостатність у виробництві сільгосптехніки.

Зростання виробництва може бути пов'язане зі збільшенням потреб ринку у сільгосптехніці. Якщо це підтримується стабільним або зростаючим попитом, це може бути позитивним сигналом для економіки. Порівняння обсягів виробництва і імпорту вказує

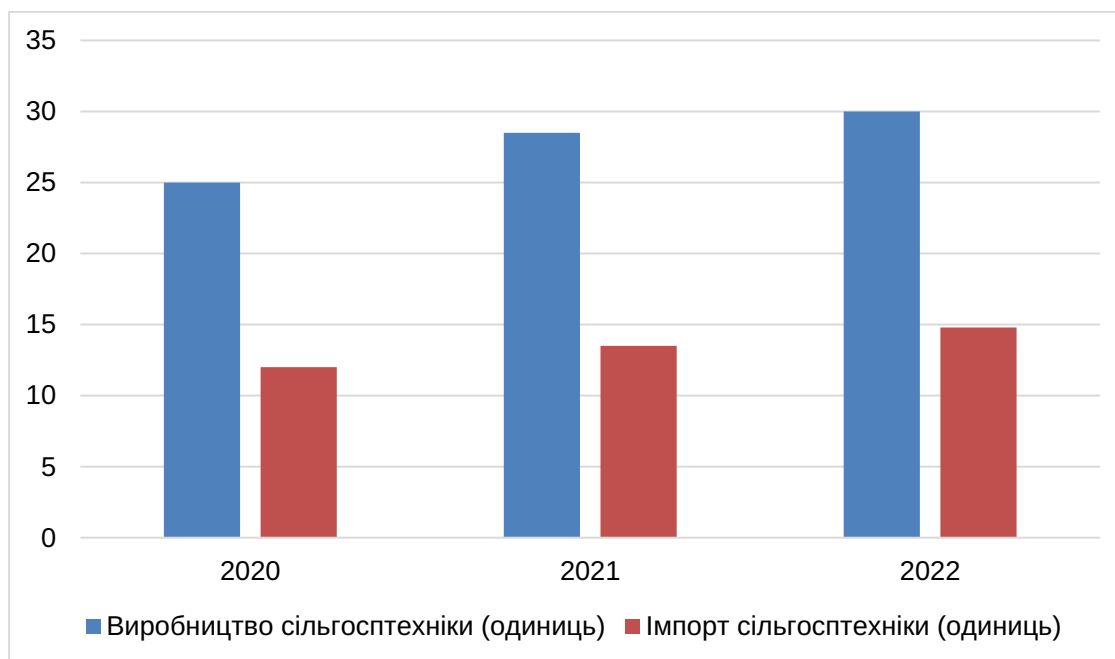

Рис. 2. Виробництво та імпорт сільськогосподарської техніки в Україні протягом трьох років

Таблиця 3

Зміни в середній вартості сільськогосподарської техніки протягом трьох років [7]

Рік	Середня вартість (грн. за одиницю)	Зміна від попереднього року (%)
2020	100 000	-
2021	110 000	10
2022	120 000	9.1

на те, наскільки країна залежить від імпорту для задоволення внутрішніх потреб у сільгосптехніці.

Спостерігається зростання середньої вартості сільськогосподарської техніки з року в рік, що може вказувати на підвищення якості або впровадження нових технологій. Враховуючи збільшення вартості, важливо аналізувати взаємозв'язок змін у виробництві та споживчому попиті. Таблиця 4 та рис. 3 відображають вплив виробництва сільськогосподарської техніки на ринку праці, зокрема, кількість нових робочих місць у виробництві та обслуговуванні техніки.

За тривалий період спостерігається стійке збільшення кількості нових робочих місць, що свідчить про позитивний вплив виробництва сільськогосподарської техніки на зайнятість

Висновок. У статті було проведено аналіз економічних наслідків введення терміну «критичний імпорт» для сільськогосподарської техніки в Україні. Результати дослідження вказують на комплексні впливи цього заходу на різні сфери економіки країни. Один із ключових висновків полягає в позитивному зростанні виробництва сільськогосподарської техніки на внутрішньому ринку. Це свідчить про

Таблиця 4

Вплив на зайнятість, од. [7]

Рік	Нові робочі місця виробництва	Робочі місця в сервісі техніки	Загальна зайнятість
2020	50	20	70
2021	60	25	85
2022	75	30	105

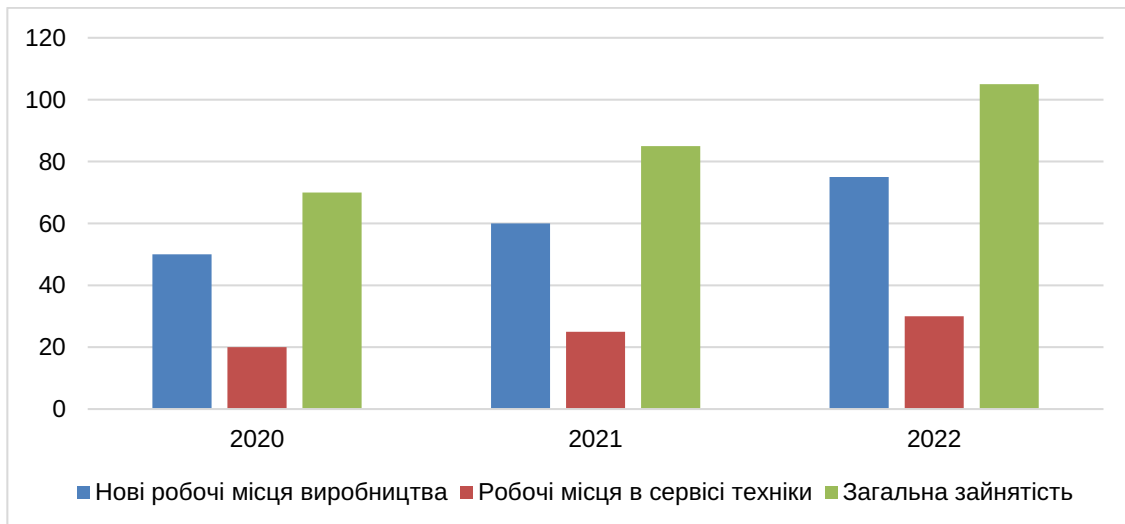

Рис. 3. Вплив на зайнятість [7]

успішне стимулювання внутрішнього виробництва та підтримку національного господарства. Однак разом з тим спостерігається і збільшення технічних витрат для виробників, що вимагатиме удосконалення стратегій та технологій для підтримки конкурентоспроможності. Розробка імпортозаміщувальних стратегій та інвестицій у технічний розвиток можуть сприяти досягненню економічної стій-

кості та конкурентоспроможності українського агросектору.

В цілому, результати аналізу можуть бути використані як референційний пункт для розробки подальших стратегій управління сільськогосподарським комплексом України, спрямованих на забезпечення стійкого розвитку та високої конкурентоспроможності в умовах глобальних економічних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- Біла С. О. Новітні тренди розвитку глобалізаційних процесів. Економічний вісник університету. *Збірник наукових праць учених та аспірантів*. Випуск 33/1. 2017. Переяслав-Хмельницький. С. 7–15.
- Брух О. О. Сучасний стан зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник ЛНАУ: Економіка АПК* № 26. 2019. С. 40–43.
- Герасимчук В. Г., Войтко С. В. Міжнародна економіка: Навч. посібник. Київ: Знання, 2009. 302 с.
- Глобальна економічна невизначеність, що посилюється на тлі війни в Україні, може сповільнити зростання світової економіки. *finance.ua*. 2022. URL: <https://news.finance.ua/ua/hlobal-na-ekonomichna-nevuznachenist-shho-posylyuyet-sya-na-tli-viyny-v-ukraini-mozhe-spovil-nyty-zrostannya-svitovoi-ekon>
- Голованенко Н. Особливості експортно-імпортних операцій підприємства України. *Вісник Черкаського університету*. 2015. № 6(17). С. 60–62.
- Грузинська І. Продовольча небезпека: як війна Росії проти України загрожує всьому світу? URL: <https://brdo.com.ua/news/prodovolcha-nebezpeka-yak-vijna-rosiyi-protu-ukrayiny-zagrozhuje-vsomu-svitu/>
- Державна підтримка українського експорту: Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: http://ukrexport.gov.ua/ukr/country_brief/?country=ita
- Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2022/02/14.pdf>
- Длігач А. Україна майбутнього – погляд з 2030 року. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/24/684560/108>
- Довгаль О. А. Економічний протекціонізм: аналіз світового досвіду. *Вісник Харківського національного ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Економічна серія*. 2015. № 6 (564). С. 220–234.
- Розуміння та розрахунок податку на додану вартість (ПДВ). URL: [https://www.wafeq.com/en/business-hub/for-business/understanding-and-calculating-value-added-tax-\(vat\)](https://www.wafeq.com/en/business-hub/for-business/understanding-and-calculating-value-added-tax-(vat))

REFERENCES:

1. Bila S. O. (2017) Novitni trendy rozvytku hlobalizatsiinykh protsesiv. Ekonomichnyi visnyk universytetu [The latest trends in the development of globalization processes]. *Zbirnyk naukovykh prats uchenykh ta aspirantiv*, vol. 33/1. pp. 7–15. (in Ukrainian)
2. Bruch O. O. (2019) Suchasnyi stan zovnishnoekonomichnoi diialnosti [The current state of foreign economic activity]. *Visnyk LNAU: Ekonomika APK*, vol. 26, pp. 40–43. (in Ukrainian)
3. Gerasimchuk V. G., Voitko S. V. (2009) Mizhnarodna ekonomika : Navch. posibnyk [International Economy: Education. manual]. Kyiv: Znannia. 302 p. (in Ukrainian)
4. Finance.ua. (2022) Hlobalna ekonomichna nevyznachenist, shcho posyliuietsia na tli viiny v Ukraini, mozhe spovilnyty zrostannia svitovoi ekonomiky [Global economic uncertainty, which is intensifying against the background of the war in Ukraine, may slow down the growth of the world economy]. Available at: <https://news.finance.ua/ua/hlobal-na-ekonomichna-nevyznachenist-shho-posylyuyet-sya-na-tli-viiny-v-ukraini-mozhe-spovil-nyty-zrostannya-svitovoi-ekon> (accessed February 14, 2024).
5. Golovanenko N. (2015) Osoblyvosti eksportno-importnykh operatsii pidpriemstva Ukrainy [Peculiarities of export-import operations of Ukrainian enterprises]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu*, vol. 6(17), pp. 60–62. (in Ukrainian)
6. Gruzinska I. (2022) Prodovolcha nebezpeka: yak viina Rosii proty Ukrainy zahrozhuie vsomu svitu? [Food insecurity: how does Russia's war against Ukraine threaten the whole world?]. Available at: <https://brdo.com.ua/news/prodovolcha-nebezpeka-yak-vijna-rosiyi-proty-ukrayiny-zagrozhuie-vsomu-svitu/> (accessed February 14, 2024).
7. Derzhavna pidtrymka ukrainskoho eksportu: Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy [State support for Ukrainian exports: Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine]. Available at: http://ukrexport.gov.ua/ukr/country_brief/?country=ita (accessed February 14, 2024)
8. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2022/02/14.pdf> (accessed February 14, 2024)
9. Dligach A. (2030) Ukraina maibutnoho – pohliad z 2030 roku [Ukraine of the future – a view from]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/24/684560/108> (accessed February 14, 2024).
10. Dovhal O. A. (2015) Ekonomichnyi protektsionizm: analiz svitovoho dosvidu [Economic protectionism: analysis of world experience]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho un-tu im. V. N. Karazina. Ekonomichna seriia*, vol. 6 (564), pp. 220–234. (in Ukrainian)
11. Rozuminnia ta rozrakhunok podatoku na dodanu vartist (PDV). [Understanding and calculating value added tax (VAT)]. Available at: [https://www.wafeq.com/en/business-hub/for-business/understanding-and-calculating-value-added-tax-\(vat\)](https://www.wafeq.com/en/business-hub/for-business/understanding-and-calculating-value-added-tax-(vat)) (accessed February 14, 2024).